In 2016 is een nieuw gedragsprotocol opgesteld. Dit vervangt het oude protocol. We proberen zoveel mogelijk het gewenste gedrag te beschrijven en aan te geven hoe we omgaan met elkaar. Het gedragsprotocol geeft ons richtlijnen om eenduidigheid te krijgen in het omgaan met elkaar op Het Kompas. Hierbij gaan we uit van een oplossingsgerichte werkwijze die gericht is op een positieve houding, van positief gedrag van alle partijen te weten leerkrachten, leerlingen en ouders.

Het pestprotocol is onderdeel van dit protocol. Daarin beschrijven we hoe we omgaan met pestsituaties.

Gedragsprotocol 2016

Inleiding

Het pedagogisch klimaat is van grote invloed op het functioneren van leerlingen en leerkrachten in het onderwijs. Door een goed pedagogisch klimaat te creëren waarin leerlingen zich veilig en geaccepteerd voelen, kunnen kinderen zich goed ontwikkelen. Met elkaar staan we daarom voor een pedagogisch klimaat waarin leerlingen, ouders en leerkrachten respectvol met elkaar omgaan. Dit willen we bereiken door uit te gaan van een werkwijze die gericht is op een positieve houding en positief gedrag van ouders, leerlingen en leerkrachten. Daarnaast stellen we duidelijke regels en maken we afspraken en voeren we een transparant beleid ten aanzien van ongewenst gedrag. Iedereen binnen de school wordt geacht zich aan deze gedragsregels te houden, zich er verantwoordelijk voor te voelen en elkaar er op aan te spreken. Om te laten zien hoe wij een veilige school willen zijn en om de aanpak hiervan inzichtelijk te maken, hebben wij dit gedragsprotocol ontwikkeld. Hierin staat beschreven welke stappen de school neemt op welk moment en wat er van leerlingen en ouders/verzorgers wordt verwacht.

Hoe gaan wij met elkaar om op Het Kompas?

Op Het Kompas verwachten we dat de leerlingen, leerkrachten en ouders op een positieve manier met elkaar omgaan.
Daarom is er voor ons één belangrijke schoolafspraak:

Ga met een ander om zoals je wilt dat er met jou wordt omgegaan.

Om gewenst gedrag te stimuleren, geven we het goede voorbeeld aan onze leerlingen. We praten op een gewone toon tegen elkaar en spreken op een positieve manier over anderen. De leerlingen worden met de voornaam aangesproken, de leerkrachten met juf of meester ervoor en de leerlingen worden aan het begin en aan het einde van de dag bij de klassendeur door de leerkracht persoonlijk begroet.
Ongewenst gedrag (o.a. pesten), komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus en het liefst preventief willen aanpakken.

Met dit gedragsprotocol wil het team van het Kompas laten zien dat:

- de kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig en sociaal aanvaard mogen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- we door elkaar te steunen en wederzijds respect en vertrouwen te tonen, de kinderen in de gelegenheid stellen om met plezier naar school te gaan.
- we door regels en afspraken zichtbaar te maken, elkaar hierop kunnen aanspreken en zo de verantwoordelijkheid voor een veilig schoolklimaat met elkaar delen.
- we werken aan onze uitstraling en de zorg delen voor het gebruik van materialen, het gebouw en de omgeving.

Op groepsniveau

In iedere groep willen wij een positief klimaat bereiken. De basis van een veilig klimaat ligt bij de drie basisbehoeften: relatie (er bij horen), competentie (ik kan het) en autonomie (ik heb invloed). We willen dat de kinderen zich veilig voelen, vertrouwen hebben in elkaar, elkaar kennen, positief kunnen communiceren, respect tonen naar elkaar, samen kunnen werken en elkaar helpen. Om dit te bereiken moet er goed gewerkt worden aan de groepsvorming.

Elke nieuwe groep doorloopt een aantal fasen van groepsvorming. Dit vindt plaats aan het begin van het schooljaar, maar ook in het klein na iedere andere vakantie of weekend en bij de komst van een nieuwe leerling. Deze fasen zijn:

- Forming/ norming: het aftasten, het vormen van de groep (de eerste weken van het schooljaar); sturen op de normen en waarden (denk aan de poster met afspraken).
- Norming: gemeenschappelijke normen en waarden worden vastgesteld (de eerste weken van het schooljaar).
- Storming: ieder kind neemt één of meerdere rollen op zich, dit kan botsen (tot aan de herfstvakantie).
- Performing: de normen en waarden die zijn vastgesteld worden uitgevoerd, er is een langere periode van rust en plezierige samenwerking (na de herfstvakantie).
- Termination: de rituelen rond het uiteenvallen van de groep, denk aan groep 8 (juni).

Het is van belang dat de leerkracht de leerlingen in deze fasen goed begeleidt. De rol van de leerkracht binnen deze fasen:

Forming:

- Helpen kennismaken (kennismakingsoefeningen; verschillende werkvormen gebruiken om het klimaat te verbeteren; groepsvormende activiteiten).
- Informatie geven over het schooljaar.
- Veiligheid bieden en de grenzen aangeven (afspraken en regels met de groep maken; complimenten geven aan elkaar bij gewenst gedrag).

Norming:

- De leerkracht maakt samen met de leerlingen de groepsregels van dat schooljaar. De groepsregels worden vanaf groep 5 door alle leerlingen en leerkracht ondertekend en zichtbaar opgehangen in de groep.
- Het onderhouden van de regels door ernaar te verwijzen en zo nodig aan te passen.

Storming:

- Problemen helpen oppakken en conflicten leren oplossen; conflictenkaart v.a. groep 5 .
- Duidelijk zijn in waarden en normen; het er niet mee eens zijn mag.
- Begeleiden en inzicht geven in het proces en deze fase als logisch onderdeel van de groepsvorming zien.

Performing:

- Het onderhouden van de regels door ernaar te verwijzen en zo nodig aan te passen.
- Complimenten geven aan elkaar bij gewenst gedrag.

Termination:

- Het afsluiten van het schooljaar met enkele groepsactiviteiten.

Tijdens al deze fasen kan gebruik worden gemaakt van diverse werkvormen. In elke groep is de map Grip op de groep aanwezig, waarin veel inspiratie te vinden is voor elke fase.

Op het plein

Op het plein geldt ook de schoolafspraak. Daarnaast hebben we de afspraak:

We spelen met elkaar; we sluiten niemand buiten.

Wanneer er een probleem is, probeert het kind dit eerst zelf op te lossen m.b.v. het conflictplan (zie map ‘Grip op de groep’). Lukt dit niet dan gaat het kind naar de pleinwacht, die zal helpen het probleem op te lossen. Er zijn altijd twee pleinwachten op het plein die herkenbaar zijn aan een geel hesje/oranje jas. Er zijn ook twee pleinwachten voor en na schooltijd aanwezig om toezicht te houden.

Sociaal emotionele ontwikkeling

Het aanbod

Op Het Kompas werken we volgens de theorie van de groepsdynamica zoals dat beschreven staat in de map 'Grip op de groep'. Hierin staan voor elke fase van de groepsvorming aandachtspunten en adviezen beschreven voor de leerkracht. De activiteiten die hierin beschreven worden, worden zoveel mogelijk verbonden met de activiteiten die via onze godsdienstmethode Trefwoord worden aangeboden. Trefwoord stipt verschillende thema's binnen het sociaal emotioneel leren aan. Via de nieuwsbrief worden ouders op de hoogte gehouden rond welk thema we werken.

Het volgen en sturen

We volgen de sociaal emotionele ontwikkeling met behulp van observatie-instrumenten in ParnasSys: de Leerlijnen jonge kind (groep 1/2) en Zien (groep 3-8).

Zowel binnen de Leerlijnen jonge kind als binnen Zien wordt er naar de kinderen gekeken vanuit zeven dimensies. De twee graadmeters, welbevinden en betrokkenheid, die een signaalfunctie hebben en de vijf sociale vaardigheidsdimensies, sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing en inlevingsvermogen, die relevante informatie geven over de sociaal emotionele ontwikkeling van een leerling. De leerlingen van de groepen 6 tot en met 8 vullen 1 x per jaar de leerlingenvragenlijst van Zien in.

Er wordt minimaal 1 x per jaar een sociogram van de groep gemaakt. In oktober in de groepen 4 tot en met 8, in januari in de groepen 3. Zo kunnen we zien welke contacten er zijn binnen de groep (sub-groepjes) en welke positie elk kind inneemt (populair, controversieel, neutraal, genegeerd, buitengesloten).

Wanneer er zorgen zijn over de sociaal-emotionele ontwikkeling, kunnen de observaties met de ouders worden besproken.

Tijdens groepsbesprekingen van de leerkracht met de ib-er worden ook de observaties en het sociogram besproken.

Groepsplan Gedrag

De gegevens uit de observaties en het sociogram gebruikt de leerkracht voor het maken van een plan voor de groep.

We werken doelgericht aan gedrag (OGW in 4D –gedrag). Een format voor een Groepsplan Gedrag is in ontwikkeling. Er wordt elke dag gewerkt aan een doel uit de Leerlijn Leren Leren (CED) bij de volgende onderwerpen: Taakaanpak; Uitgestelde aandacht; Zelfstandig (door)werken; Samenwerken; Reflectie op het werk.

Ook zullen we doelgericht en opbrengstgericht gaan werken met de leerlijn Sociaal gedrag.

Protocol ongewenst gedrag

Door de eerder genoemde interventies, hierboven beschreven, streven wij ernaar probleemgedrag te voorkomen en de sociale veiligheid te waarborgen.

In de gevallen waarin dit niet voldoende blijkt, wordt het protocol ongewenst gedrag van kracht.

Gedrag is een vorm van communicatie. Een kind met ongewenst gedrag wil ons via dit gedrag iets duidelijk maken. Het gedrag heeft dus een doel en een functie. Aan de leerkracht de taak om de boodschap achter het gedrag te ontcijferen en vervolgens de juiste aanpak te bepalen, zodat het ongewenste gedrag omgebogen wordt naar gewenst gedrag.

Wat verstaan we onder consequent ongewenst gedrag?

Structureel respectloos en/of storend gedrag of onveilig gedrag. Is het een wil niet of een kan niet? Kan niet moet je kunnen uitleggen. Wanneer we grenzen bereiken, moeten we dat als school aangeven en ouders adviseren een andere school voor hun kind te zoeken. Alle incidenten en stappen worden vastgelegd in Parnassys. De intern begeleider moet hierbij betrokken worden/zijn.

Na het signaleren van consequent ongewenst gedrag, wordt het gedrag van de leerling geanalyseerd. Daarbij wordt er geobserveerd wat er qua gedrag gebeurt. Daarna wordt er een gedragsfunctieanalyse gemaakt. Er wordt dan de vraag gesteld: waar komt dit gedrag vandaan? Het gedrag is meestal een reactie op een gebeurtenis. Voor de analyse kan het ABC-schema worden ingevuld (zie bijlage):

- Antecedenten: dit zijn de dingen die voorafgaand aan het gedrag gebeuren
- Behaviour: dit is het gedrag dat het kind laat zien
- Consequenties: dit is wat volgt op het gedrag.

Het is belangrijk bij het analyseren van het probleemgedrag te kijken wanneer en waar het kind zich wel goed gedraagt. Wanneer komt het probleemgedrag niet voor? In welke situaties blijft het ongewenste gedrag uit? De uitzonderingen kunnen waardevolle aanknopingspunten bieden voor oplossingen. In een handelingsplan worden deze oplossingen omgezet in doelen en beschreven in een concreet plan van aanpak.

Stappen bij ongewenst gedrag:

Wanneer een leerling zich niet aan de regels en afspraken houdt, is het aan de leerkracht om daar stappen in te ondernemen.

Stap 1:

De leerkracht waarschuwt de leerling en benoemt het gedrag dat de leerling wel moet laten zien.

Stap 2:

De leerling wordt op een ‘nadenkplek’ gezet. Dit is op een van te voren afgesproken plek. Dit geldt ook bij het buitenspelen. Hier kan het kind nadenken over wat er mis ging, welke gedragsregel erbij hoort, hoe hij kan zorgen dat het de volgende keer wel goed gaat en hoe hij het goed kan maken met de betrokken personen. Het doel is dat het kind leert van zijn/haar fouten. De leerkracht bespreekt deze ‘nadenkperiode’ zo spoedig mogelijk met de leerling en laat de leerling vertellen wat fout ging en wat het juiste gedrag had moeten zijn.

Stap 3:

Als de leerling na stap 2 nog het gewenste gedrag niet toont, wordt de leerling buiten de klas (in het zicht van de leerkracht) of in een andere groep geplaatst. De leerkracht bespreekt, op een door hem/haar gekozen tijdstip, het gedrag met de leerling. De ouders worden (mondeling of schriftelijk) ingelicht en er wordt een notitie in ParnasSys gemaakt. Het gedrag van de leerling wordt besproken met de IB-er. Het gedrag van de leerling kan worden geanalyseerd volgens het bovenstaand ABC-schema en er kan een handelingsplan worden opgesteld en uitgevoerd worden.

Stap 4:

Bij nogmaals bereiken van stap 3 gaat stap 4 in werking. De leerling wordt uit de klas verwijderd en komt terecht bij de directie of IB-er. Deze nemen contact op met de ouders en zij moeten hun kind op komen halen. Op een nader te bepalen tijdstip wordt het gedrag van de leerling met directie, leerkracht, ouders en leerling besproken. Het doel hiervan is om samen met de ouders een oplossing te zoeken om het gedrag van het kind te verbeteren en een tijdpad te schetsen voor als er niets verbetert. Hulp van externen (schoolmaatschappelijk werk, schoolarts, schoolbegeleidingsdienst, een expert van het samenwerkingsverband) kan worden ingeschakeld. Een verslag van dit gesprek komt in ParnasSys.

Stap 5:

Als er niets aan het gedrag verbetert, deelt de directie een officiële waarschuwing uit. Bij een tweede waarschuwing wordt er overgegaan tot time-out, schorsen en verwijderen. We verwijzen voor deze procedure naar het protocol Time-out, schorsen en verwijderen.

Nadat stap 1, 2 en 3 in werking zijn geweest en er is een betere periode geweest, krijgt het kind nieuwe kansen. Maar wanneer het ongewenste gedrag zich daarna opnieuw voordoet worden stap 1,2 en 3 sneller doorlopen.

Pesten

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen plagen en pesten. Hier besteden we op school aandacht aan omdat deze begrippen regelmatig door elkaar worden gebruikt, terwijl er een duidelijk verschil is. We spreken over plagen wanneer er sprake is van gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen en het vertoonde gedrag plaatsvindt in een positieve sfeer. De kinderen nemen elkaar in de maling, dagen elkaar uit, zonder dat dit door de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Het plagen heeft ook een pedagogische waarde: kinderen leren voor zichzelf op te komen en met conflicten om te gaan. Pesten is systematisch geweld (psychisch of fysiek) van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer andere leerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

We nemen op Het Kompas in geval van pesten de volgende stappen:

Stap 1:

De leerkracht gaat met de leerling in gesprek. Het doel is bewustwording van wat het pesten betekent voor de gepeste leerling en voor de groep. Eventueel kan een kleine straf worden opgelegd. Daarnaast worden er afspraken gemaakt ter voorkoming van herhaling. De leerkracht maakt een verslag aan in ParnasSys.

Stap 2:

De leerkracht gaat wederom met de leerling in gesprek. Er wordt herhaald wat het gedrag voor de ander kan betekenen. Een passende straf kán worden opgelegd. De ouders worden schriftelijk (via e-mail) op de hoogte gebracht. De leerkracht maakt een verslag aan in ParnasSys.

Stap 3:

De leerkracht gaat in gesprek met de ouders en de leerling. Het probleem, de eerder gemaakte afspraken en maatregelen worden besproken. Samen worden er afspraken gemaakt. De leerkracht maakt een verslag aan in ParnasSys. Ouders en directie ontvangen een kopie (via e-mail) hiervan.

Stap 4:

De leerkracht, de leerling, de ouders en de directie gaan met elkaar in gesprek. De tot dan toe ondernomen stappen worden besproken. Samen wordt gezocht naar maatregelen (zwaarder dan voorheen). Eventueel kan deskundige hulp worden ingeschakeld van de intern begeleider, schoolmaatschappelijk werk, jeugdarts of andere ondersteunende instanties. Daarnaast kan een andere interventie tegen pesten plaatsvinden zoals een kanjertraining of sociale weerbaarheidstraining. De leerkracht maakt een verslag in ParnasSys. Ouders en directie ontvangen een kopie (via e-mail) hiervan.

Stap 5:

Bij aanhoudend en/of extreem ongewenst, onverantwoord of agressief gedrag treedt de procedure time-out, schorsen en verwijdering in werking. Deze stap wordt ondernomen door de directie. We verwijzen hiervoor naar het protocol Time-out, Schorsen en Verwijderen van de PCSV.

De mr van Het Kompas heeft ingestemd met dit document op 8 december 2016 en opnieuw op 30 maart 2017 na enkele aanvullingen.

Een vertrouwenspersoon voor leerlingen

Aan het begin van elk schooljaar worden kinderen geïnformeerd over de aanwezigheid van vertrouwenspersonen binnen de school.

Met behulp van onderstaande tekst kan de leerkracht dit doen.

Wat is een vertrouwenspersoon?

Een vertrouwenspersoon is iemand op school die je kan helpen bij problemen. Hij/zij kan naar je luisteren en samen kijken jullie wat er gedaan kan worden om je problemen op te lossen. Op onze school kun je daarvoor terecht bij juf Lia en/of juf Saskia.

Het is niet voor iedereen duidelijk wanneer een vertrouwenspersoon ingeschakeld kan worden. Dit kan wanneer je te maken krijgt met *ongewenst gedrag* of wanneer je niet lekker in je vel zit, bijvoorbeeld door de thuissituatie of doordat je iets heel vervelends hebt meegemaakt, bijvoorbeeld het overlijden van een dierbaar persoon, ruzie tussen je ouders, ruzie met je ouders, broer(s) of zus(sen).

Wat is ongewenst gedrag eigenlijk?

Ongewenst gedrag is gedrag waar je last van hebt. Sommige vormen van ongewenst gedrag zijn voor iedereen duidelijk: discriminatie, bedreigingen, pesten, roddelen, handtastelijkheden, allerlei vormen van lichamelijk en geestelijk geweld.

Er zijn ook situaties die voor anderen minder opvallen maar die voor jou je plezier op school sterk verminderen. Je kunt dan denken aan: vervelende opmerkingen over jou die telkens opnieuw gemaakt worden, je krijgt nare of bedreigende sms-jes, appjes of mailtjes, jouw opdrachten of spullen raken steeds kwijt, steeds aandacht van iemand krijgen waarbij jij je niet prettig voelt.

Wat ongewenst is, bepaal je in eerste instantie zelf. Wat voor de een ongewenst is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Het wordt pas een probleem als je er samen niet meer uitkomt.

Wat zou je daaraan kunnen doen?

Vraag de ander of hij/zij ermee wil stoppen en leg duidelijk uit dat je er last van hebt. Soms help dat. Misschien had de ander niet door dat zijn/haar grapjes niet leuk zijn voor jou.

Als dat niet helpt, kun je iemand die je vertrouwt vragen om je te helpen. Dat kan een vriend of vriendin zijn, je ouders, je juf of meester. Maar misschien vind je dat moeilijk. Dan kun je naar de vertrouwenspersoon gaan. Zij helpt je dan verder.